

ФАКТИ ЗА БЕРИЛИУМ

Се проценува дека околу 66.000 работници во ЕУ потенцијално се изложени на берилиум. Примарните начини на изложеност на човекот на берилиум и неговите соединенија се преку вдишување на прашина и гасови и кожен контакт со производи кои содржат берилиум. Тие се канцерогени за луѓето (класифицирани како Група 1 од IARC) што предизвикуваат чувствителност на берилиум, акутна и хронична берилиумска болест (ХББ, понекогаш наречена берилиоза) и рак на белите дробови.

МАКЕДОНСКО ЗДРУЖЕНИЕ ЗА
ЗАШТИТА ПРИ РАБОТА
www.mzzpr.org.mk

Каде се појавува ризикот

Најголемиот потенцијал за изложеност може да имаат рударите на берилиум, производители на берилиумски легури, производители на фосфор, работници кои работат со керамика, ракетни техничари, работници од нуклеарен реактор, работниците со електрична и електронска опрема и работниците со накит. Професионалната изложеност на берилиум може да доведе до изложеност и во домот преку работната опрема.

Повеќе за супстанцата

Берилиум е лесен метал со невообичаено висока температура на топење и сооднос јачина-тежина. Тој е најлесен од сите цврсти, хемиски стабилни супстанции. Чист берилиум метал и неговите легури со бакар и алуминиум се користат во авионската индустрија и кај вселенски летала, кај нуклеарните реактори и аудио компонентите. Оксид, хлорид, флуорид, хидроксид, сулфат и нитратите од берилиумот се користат за повеќе намени.

Кои се симптомите и какво е влијанието

Кога ќе се вдише прашина која содржи берилиум, може да дојде до недостиг на воздух, недефинирано кашлање, мачнина, губење на тежината, треска и ноќни потења. Подолготрајно изложување може да предизвика берилиоза или рак на бели дробови.

Латентен период помеѓу изложувањето и појавата на канцер поврзан со берилиум е од 15 до 25 години.

Што може да направите

Постојани соодветни мерења на изложеноста се со цел да се знае кога треба да се преземат активности. Испитајте дали работниците известуваат за раните симптоми. Работниците треба да бидат свесни за ефектите од изложеноста.

Изложеноста на берилиум и неговите состојки може да се намали преку инженерски контроли. Се дополнува од респиратори каде што сите изводливи контроли не се доволни да се намали изложеност или да биде под дозволената граница. Како дополнување задолжителна е лична заштитна облека и опрема (ЛЗО) (пр.ракавици, заштита за обувки). Работниците треба да ги мијат лицето, рацете и подлактиците пред јадење, пушење или примена на козметика. Треба да се избегнува подолг контакт на кожата со берилиум честички. Наместо компресиран воздух, треба да се користат ХЕПА правосмукалки за чистење на опремата и подот во работните простории.

Референци: IARC, CDC, CAREX, OSHA, NIOSH, EC